

Пламен Георгиев, председател на Комисията за противодействие на корупцията

Стъпка по стъпка ще градим доверие, че Комисията е работеща структура,

С КСБ ще дискутираме създаване на бърза връзка за подаване на сигнали при корупционни практики

Ренета Николова

Г-н Георгиев, нека да обясним в началото какво означава съкращението КПКОНПИ, как беше създадена комисията, какви структури обедини, какви са нейните правомощия и целта ѝ?

В България съществуваха различни органи, които да се борят с корупцията. Такива бяха Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество, Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, някои структури от ДАНС, които имаха задача да разкриват корупционни престъпления по високите етажи на властта, също така Регистърът на лицата, заемащи висши държавни длъжности към Сметната палата, Центърът за превенция и противодействие на организираната престъпност и корупцията, по-известен като БОРКОР.

Установи се, че ефективността на всички тези 5 органа, като изключим Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество, защото за нея имаше много добри думи в докладите на ЕК, не е достатъчна. Не че работят зле, но не си говорят помежду си. За да бъде ефективна борбата с корупцията, законодателят прецени, че всички те трябва да се обединят в една структура и да могат да обменят информация. Мога да Ви дам един такъв практически пример. При звеното за превенция на корупцията, бившето БОРКОР, имаше проблем - то беше доста откъснато от практиката. А сега, когато имаме случай и установим определени проблеми, информацията веднага се предава на звеното БОРКОР, което да създаде превантивни мерки. Когато видим в частния случай кое дава възможност за корупция, предаваме тази информация на органа, който има задача да изготви превантивни мерки срещу корупцията, той разработва такива мерки - законодателни или други, според ситуацията и по този начин възможността за корупционни практики се затваря. Всички органи се обединиха в едно, за да може информацията, с която те разполагат, да циркулира между тях и за да може да се работи ефективно в борбата

Снимка Румен Добрев

срещу корупцията. Това е всъщност новата Комисия за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество. Обединяване на пет антикорупционни органа, с изключение на Прокуратурата, която пък е единственият орган в България, който може да повдига обвинения. На Прокуратурата ние изпращаме уведомление, ако установим достатъчно данни за престъпление, и те образуват досъдебно производство, каквито случаи вече имаше.

Колко са сигналите, които са постъпили в комисията? Може ли да кажете откъде са получени и за какви нарушения на закона касаят?

Сигналите, които са получени в комисията към миналата седмица, са 213. Те са от всякъде - от други държавни органи, от граждани, от длъжностни лица. Сигналите са от най-различен характер. Има и такива, които са негодни - например, съседът ми по цял ден лежи и спи в къщи, а кара скъпа кола и живее в много луксозно жилище - сигурно е корумпиран, проверете го. Трябва да кажем, че ние не можем да проверяваме такива сигнали и да проверяваме сигнали за корупция по високите етажи на властта. В чл. 6 на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество

(ЗПКОНПИ) са изброени всички лица, които ние проверяваме - президент, вицепрезидент, администрация на президента, министър-председател, министри, зам.-министри, председатели на комисии, областни управители, общински съветници, кметове, магистрати, съдии, прокурори, следователи и др., това са хората, които ние проверяваме. Реално ние за изминалите години сме имали някакви резултати в борбата с корупцията по ниските етажи на властта. Но проблемът е именно с високите етажи. Затова законодателят създаде КПКОНПИ, за да може да се извършват проверки и да се установява корупция по високите етажи на властта. Само тези лица сме компетентни да проверяваме.

Има ли вече приключили разследвания на комисията и с какъв резултат?

Да, има вече приключили разследвания, въпреки че комисията в този състав беше сформирана в края на април. Тогава бяха избрани членовете, които аз предложих на НС. Но вероятно Вие знаете за получените се шумни арест на кмета на община „Младост“. Това беше един от първите случаи на КПКОНПИ. При нас беше подаден сигнал за корупция, ние моментално реагирахме, започнахме използване на СРС-та, отделно събрахме сведения

от различни лица и в крайна сметка се стигна до задържането със 70 хил. евро подкуп. Подкупът, който беше поискан, беше повече от половин милион за 3 - 4 сгради на този бизнесмен, като кметската си е калкулирала цена на кв. м. Реално стойността, изчислена на кв. м, е стигала 1 млн. евро, но е направена отстъпка за количеството, последната сума е била половин милион евро. 70 хил. евро е първоначалната вноска, за да може да бъде разрешен първият казус по един от обектите. Така или иначе това се случи и както виждате, аз съм много обнадежден, че след нас и в Пловдив колеги по подобен начин задържаха корумпирани служители с взети пари като подкуп, имаше една сериозна реализация срещу юрисконсулт в община, имаше и няколко други случая. Мога смело да кажа, че това, което се направи в първите месеци на тази година - толкова интензивно и с толкова видими реализации на задържане на хора с пари на място, - мисля, че в България не се е случвало досега.

Какъв е механизмът за отнемане на незаконно придобитите средства и какво се случва с тях? Те къде отиват? Хората се интересуват какво става с тези средства, които са отнети?

Отнемането на незаконно придобито имущество е един процес, който

продължава в България от 2012 г. Бившата комисия за отнемане на незаконно придобито имущество, на която аз бях председател, отнемаше не само средствата и предмета на престъплението, а се правеше и една проверка 10 години назад. Ако бъде установено несъответствие повече от 150 хил. лв., тогава се отнема имущество. Благодарение на работата на старата комисия, която сега се поема от новата КПКОНПИ, имаме 752 случая за отнемане, които вече са внесени в съда, като стойността на исковите е за малко над 3 млрд. лв., което е доста сериозна сума. От началото на съществуването на Комисията реално са отнети малко повече от 116 млн. лв.

Какво се случва с това имущество, е важен въпрос. Той не касае дейността на нашата комисия, той касае дейността на един междуведомствен съвет - от зам.-министри от различни министерства, които преценяват дали това имущество да се изнесе на публична продажба, или да се използва за социални цели. Моето виждане е, че изнасянето на публична продажба невинаги е добра идея, защото към това имущество невинаги има голям интерес. Понякога хората се страхуват. Ако имуществото е било собственост на някой от известните криминални босове, ясно е, че купувачи такава собственост,

рисуваха да си навлечеш проблеми. Имаме и случаи, когато сме отнемали прекрасни скъпи къщи на алоизмамници, но в не много желани квартали в София или провинцията. Това са райони, в които не е престижно да имаш имот, а и съседите, да кажем, не са много надеждни. Една такава къща може да струва 200 - 300 хил. лв., защото това са огромни палати, но заради квартала няма кой да даде такива пари. От тази гледна точка казвам, че трябва да се направи една сериозна преценка и част от тези имоти да се предоставят за социални нужди. Има няколко такива примери, но са малко - в Пловдив в сграда, която е отнета от едно криминално лице, сега се помещава част от данъчната служба. Също Службата по вписванията в Несебър и полицейското управление в едно малко градче. Но това са редки случаи, а трябва да станат по-чести.

Има и друга причина тези отнети от нас недвижими да не се изкарват на публична продажба. Случвало се е лицето, от което сме отнели имота, да отиде и да си го купи отново. Това демотивира и нашите служители. Те казват: толкова се борим в продължение на години, защото това е триинстанционно съдебно производство, и в един момент лицето, от което е отнет имотът, идва и си го купува обратно. Може би имаме дефицити в тази сфера. Новият закон предвижда нашата комисия в целця процес на отнемане в полза на държавата да управлява тези движими и недвижими вещи. Когато лицата знаят, че автомобилите или имотите им могат да бъдат отнети, не се грижат за тях като добър стопанин, но това новият закон го променя. Предстои изграждането на дирекция в нашата комисия, за да може движимите и недвижимите вещи, които отиват в полза на държавата, да са в едно добро състояние, автомобилите - също.

Прозрачността е важна за работата на всяка една институция, както и обществената подкрепа. Вие как ще работите за тях и къде ще търсите подкрепа?

Обществената подкрепа ще я търся сред хората. За съжаление в

и за отнемане на незаконно придобитото имущество:

За да може хората да повярват, която реално се бори с корупцията

нашата държава доверието в институциите е много ниско. Имаше едно проучване - в Германия доверието в полицията е над 80%. Ако тук бъде направено такова проучване, цифрите ще са много по-различни. Това важи и за съдебната власт, и за държавната администрация като цяло. Единственият път, за да бъдем ние успешни, е да имаме подкрепа на хората. Ако не подават сигнали за корупция до нас българските граждани, колкото и усилия да полагаме, ние няма как да бъдем ефективни. Трудно е, но стъпка по стъпка ще се опитваме да градим доверие, за да може хората да повярват в нас, да повярват, че това е една работеща структура, която реално се бори с корупцията, за да може, когато се сблъскам с корупция, да го донесат и да подадат сигнали до нас. А прозрачността я търся и съм казал това още в концепцията, която представих пред НС и въз основа на която бях избран за председател на КПКОНПИ и такива са моите планове. Периодично - през месец, два или три, ще даваме пресконференции и ще отговаряме на абсолютни всички поставени въпроси, доколкото може да се отговори, защото някои информации няма как да ги предоставим на медиите, тъй като бихме попречили на разкриването на корупционни деяния.

Отделно от това планирам да се създаде към нашата комисия един Граждански съвет от неправителствени организации, който в периодите между това публично оповестяване на свършеното ще осъществява граждански контрол върху работата на КПКОНПИ. По този начин мисля, че ще се постигне максимална прозрачност - от една страна, гражданското общество ще наблюдава какво се върши, от друга, ще предоставяме информация на периодични пресконференции за медиите. Моите планове са да сме максимално прозрачни и публични. Когато няма от какво да се притесняваш и можеш да обясниш всяко свое действие, тогава няма какво да криеш.

Има ли неща в законодателството, които в момента пречат на Вашата работа, и трябва ли да бъдат променени?

Това е една болна тема и ще кажа защо. Едно от

нещата, които според мен трябва да бъдат променени, е правото да задържаме. Стана едно лавинообразно коментиране на нещо толкова простичко и ясно. Наистина ние може би сме единствената структура в света, която разкрива престъпления, а няма право да задържа. Ако ние видим едно лице да дава подкуп на друго лице, трябва да се обадим на органите, които могат да задържат, за да го донесат и да го задържат. Това е, меко казано, абсурдно. Ситуациите не са толкова опростени. Но дори и в нормална ситуация, какъвто беше случаят с кмета на „Младост“, се наложи да бъдат включени десетки лица от най-различни институции, защото ние нямаме право да задържаме. Трябваше да бъде ангажирана групата по задържания в МВР и други. А колкото повече хора участват в една такава реализация, рискът от теч на информация е по-голям. Ако ние имаме право да задържаме, тогава информацията щеше да бъде ограничена до служителите в нашата комисия, които работят по случая. А те далеч не са толкова много.

На първо време това е едно от нещата, които за мен трябва да бъде променено. Разбира се, ако има съгласие сред депутатите. Смешно е институция с разследващи функции да прави граждански арести като обикновен гражданин - никъде по света го няма това. И ние тук говорим за задържане в рамките на 24 часа, т.нар. полицейско задържане. Задържане за по-голям срок само Прокуратурата може да го прави - въз основа искане до съда за 72 часа и след това като мярка за неотклонение. Ние искаме, когато някой бъде хванат на място да извършва престъпление, да може да го задържим и след това да придвижим материалите до Прокуратурата. Според мен това е случаен пропуск на законодателя и се надявам той да бъде отстранен.

Това води до следващия ми въпрос - как службата може да стане по-ефективна. Очевидно трябва да ѝ се дадат тези оперативни правомощия?

Не знам защо от закона е отпаднало да имаме сътрудници в различните институции, които да донасят сведения за нас. Може би това е проблем,

който е свързан с миналото ни, с доносниците от едно време. Но как да разкриваш корупция, когато нямаш право да имаш сътрудници в министерства, сред магистратите? Нали това са хората, които биха могли да ни дават информация. В противен случай разчитаме да го донесат и да ни потърси. Това също е път, но ако искаме да сме по-ефективни, тогава трябва да ни се даде възможност, която имат аналогичните структури. ДАНС има възможност да има сътрудници, ГДБОП също, а институцията, която бори корупцията по високите етажи на властта, няма такава възможност. Има някои такива правомощия, които непонятно защо аналогични структури на нашата ги имат, а ние ги нямаме. Дори дирекцията от ДАНС, която се вля в комисията, е имала сътрудници, а сега, когато идва да се бори с корупцията по високите етажи на властта, тези възможности са ѝ отнети. Не знам защо и не мога да си го обясня, но има такива неща, които са пропуснати в закона. Ако те бъдат подобрени, ще можем да бъдем по-ефективни.

Аз си мисля, че независимо че сме институция, която е формирана през април, вече се вижда, че имаме желание и работим с много бързо темпо. Когато дойдат резултатите, мисля, че ще убедим всички, че усилията ни са единствено и само в полза на държавата, за да се бори с корупцията. Тогава и депутатите ще са по-склонни да ни предоставят правомощия, каквито всички останали аналогични структури имат.

Как гражданите ще могат да сезират комисията за корупционни практики, с които се сблъскват? Стана ясно, че за съседите това не става, но за институциите?

Като подават сигнали. Имаше имейл на нашата страница, може да входира сигнал и на място в деловодството. Ние гарантираме секретност на подалия сигнала. Нашият закон казва, че ако по някакъв начин подалия сигнал претърпи вреди, тогава му се полага обезщетение. Например ако загуби работата си въз основа на това, че е подал сигнал срещу началника си, съдът е длъжен да го възстанови и да му се изплатят обез-

щетения за всички претърпени вреди. Но това, което мога да гарантирам и за което сме взели мерки, е, че всеки сигнал се завежда в секретно деловодство. До него няма достъп и не се знае името на подателя. От там нататък ние започваме действия и всички агенти, които работят по сигнала, също запазват името на подателя. В противен случай отговорност носим всички ние, включително и аз. Това беше решението, което законодателят прие, че няма да се работи по анонимни сигнали, но ще се работи при опазване на тайната на подалия сигнала.

Отделно може да се самосезираме по информации в медиите - вестници и електронни медии. Предстои изготвяне на вътрешни правила, в които всичко това ще бъде подробно разписано. Преди дни приключи общественото обсъждане на нашия устройствен правилник. Това е нормативен акт и е задължително да има обществено обсъждане. След като бъде приет, ще започне разработването на всички вътрешни актове, за да може да ни сезират граждани, медии при ясно установени правила.

Какво се случва, ако получите анонимен сигнал?

Както споменах, законодателят прие, че нямаме право да работим по анонимни сигнали. Ако дойде сигнал, който не е подписан от човек с неговите имена, адрес - в този случай ние нямаме право да работим и такъв сигнал ще бъде прекратяван.

Създаването на негативна нагласа към корупцията трябва да започва от ранни години и да се възпитава в децата. Реалистично ли е поставянето на една такава цел у нас?

Не само че е реалистично, но според мен е безкрайно наложително. В държавите, където има успех в борбата с корупцията, например скандинавските страни, където корупционните нива са най-ниски в Европа, там има една огромна нетърпимост към корупция. Ако се разбере, че един човек дори е разследван за корупция, обществото реагира силно негативно, отдръпва се от него. Докато може би в тези дестинации години на преход у нас някои ценности в нашето общество бяха

изгубени. Аз обичам да давам примери. Например в едно училище има дете, което е на хора, за което се спряза, че се занимават със сенчест бизнес или с корупция, и то има доста сериозни материални възможности - носи скъп телефон или грехи, другите деца, вместо да чувстват негативизъм към това - те се възхищават. В България като че ли е притъпен негативизмът, когато има корупция. Това е нещото, което трябва да се промени в нашето мислене. Аз считам, че в училищата трябва да има антикорупционно образование. То може да започне още в детската градина с рисунки, с най-прости неща, за да може постепенно да се възпитава негативизъм към това явление. Резултатите ще се видят след поколения - не след 2 - 3 - 5 години, а след 20 - 30 години. Но ако искаме да сме ефективни в борбата с корупцията, тогава трябва да започнем да променяме съзнанието си. Това е рецепцията за успех в тези държави, в които споменах. Там има много силно развито гражданско общество с много силно развито чувство за непоносимост към корупцията.

Планирате една среща с КСБ, която ще се състои през юли. Какви ще бъдат темите, по които ще говорите?

Трябва да направим такава среща, за да може да им разкажем за новия антикорупционен орган, те да разберат каква е идеята, да могат да бъдат уведоменни всички, които се занимават със строителство, че от тук нататък ще може да търсят нашето съдействие, когато има някакви проблемни ситуации. Такъв беше случаят с „Бизнесмена и кмета на „Младост““. Трябва да работим доста плътно заедно. Имаше сигнали за кметове, които по различни начини стопират строителство. Най-логично е, ако има такъв проблем, фирмите да могат да покръпят защита от браншовата си организация, а тя да се обърне към нас. Мисля дори, че това може да прерасне в някакво споразумение между Камарата и комисията. Когато има такива ситуации, да е налице една бърза връзка за подаване на сигнали и да се реагира.

За нас да си взаимодействаме с браншовите организации и неправител-

ствения сектор е много важно. Ние планираме и изграждане на антикорупционен портал, където да може да се подават всякакви информации за корупция. Преди време имаше такъв, но той работи една година и беше закрит. А сега обмисляме антикорупционен портал с жива връзка, с човек пред компютъра, който като се подаде сигналът, да казва: благодаря за сигнала, ще Ви уведомя в рамките на два дни какво се случва, и да насочва хората, да се вижда, че има ангажираност. Да си говориш с машината не е толкова добре, колкото с човек. Вече има работна група, която да разработи портала. Надявам се, да сработят нещата.

Поемането на поста председател на КПКОНПИ е предизвикателство и за самия Вас. Какво си пожелавате да постигнете?

Пожелавам си след 6 години, когато се обърна назад, да мога да изляза и да се разхождам с гордо вдигната глава и да кажа: ето, ние постигнахме това. Да знам, че съм свършил работата, за която съм тук. Ако моят мандат, мандатът на тази комисия е успешен, аз мисля, че това ще е полезно за цялата държава. Борбата с корупцията като че ли в последните години е ключът към всичко.

Разговаряйки с посланици на чужди държави, те казват: в България има много добри условия за инвестиции. В крайна сметка данъците са ниски и ние се приближаваме до офшорните зони с тези 10% данък, които имаме, и пак като че ли инвестициите не са задоволителни в обема, в който ни се иска да бъдат. Те са споделяли с мен, че именно това е проблемът - корупцията. Чуждите бизнесмени искат да правят бизнес в България, но в един момент се оказва, че на тях им се искат пари под масата, а те нито са свикнали, нито искат да дават. Ако ние успеем да решим поне част от проблемите с корупцията, които има в нашата страна, аз мисля, че държавата като цяло ще тръгне напред. След 6 години, дай Боже, да мога да посоча редица случаи, по които сме успели да се справим с корупцията, а след това да дойдат и новите попълнения, които да продължат по нашия път.